

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om revision af den kommunale inddeling.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 42) findes i tidenden sp. 4437, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 801).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Hans Hækkerup: På det ærede medlem hr. Holger Hansens og egne vegne vil jeg gerne anbefale det ændringsforslag, som vi i fællesskab har stillet om, at Vordingborg bliver amtsby i Præstø-Maribo amt, eller rettere i Maribo-Præstø amt.

Forholdet er dette, at Præstø amtsråd har sendt udvalget en skrivelse, hvori man går ind for, at Vordingborg betragtes som den subsididiære mulighed, når Næstved ikke kan komme i betragtning. Og det er stadig væk amtsrådets standpunkt. Amtsrådet peger i denne forbindelse på, at Vordingborg har en central beliggenhed, en gunstig beliggenhed, som medfører, at man ved placeringen i Vordingborg muligvis lettere vil få amtsadministrationen samlet, også fordi det vil være en hensynsfuld løsning over for personalet, der ikke umiddelbart behøver at skifte bopæl. Der er både fra Næstved og Nykøbing F. kun ca. 30 km til Vordingborg, og der er gode vej- og togforbindelser. Vordingborg byråd tilføjer, at hvis man placerer amtsbyen i Vordingborg, så er der tilslutning via sydmotorvejen til såvel Næstved, Præstø, Møn som Lolland-Falster.

Amtsrådet fremhæver endvidere, at også for amtsrådets medlemmer, der skal deltage i et meget stort antal møder, vil den centrale beliggenhed og lette adgang være af stor betydning. Endnu mere gælder dette amtsborgmesteren og udvalgsformændene, hvem der kommer til at påhvile egentlige administrative funktioner.

Lokalemæssigt vil man være stillet ens, uanset hvor administrationen placeres. Vordingborg byråd har i øvrigt tilbudt at stille

lokaler på ca. 600 m² etageareal til rådighed, og de lokaler vil blive frigjort for den nuværende anvendelse allerede i juli-august 1969 og åbner således mulighed for en meget hurtig etablering af et fælles sekretariat for 21 mands udvalget og det nye amtsråd.

Der danner sig i Præstø amtsråd stadig stærkere den opfattelse, at der kommer til at foreligge en ret kraftig rivaliseren imellem byer og egne i Maribo-Præstø amt, og det er muligt, at man ved administrationens placering i Vordingborg lettest imødegår en sådan rivaliseren til gavn for helheden. Amtsrådet fremhæver, at såfremt der ikke kan opnås enighed om Næstved som amtsby, anser amtsrådet Vordingborg for at være den bedste af de andre muligheder, der foreligger.

Jeg anbefaler vort ændringsforslag.

Chr. R. Christensen: På udvalgsflertallets vegne skal jeg anbefale, at man stemmer imod de forskellige mindretals ændringsforslag og for lovforslaget, som det er vedtaget ved anden behandling, det vil altså sige med Sorø som amtsby for Sorø-Holbæk amt og Nykøbing F. som amtsby for Maribo-Præstø amt.

Arthur Jacobsen: Ved anden behandling, som med hensyn til ændringsforslagene om amtsbyernes placering jo var en førstebehandling, gjorde jeg opmærksom på, at store dele af det radikale venstres gruppe gik ind for, at Holbæk skulle være amtsby i den nye sydvestsjællandske amtskommune.

Har man haft anledning til at læse den bog om amtskommunerne, som kommunalreformkommissionens sekretariat og landsplanudvalgets sekretariat har fremstillet i så henseende, så vil man se, at man her har inddelt byerne i servicecentre og finder frem til, at vi har 5 store byer, der har landsdelscentre, en del centralbyer, nogle større oplandsbyer og nogle mellemstore oplandsbyer. For dette Sydvestsjællands amts vedkommende er det således, at kun Holbæk og Slagelse er placeret i denne inddeling; Slagelse er placeret som centralby og Holbæk som en større oplandsby. Men Slagelse har ikke amtskontor. Det har Holbæk, og det har Sorø også. Det fremgår imidlertid helt tydeligt af det, der står i denne bog om amtsbyerne, at Sorø ikke har den tilstrække-

[Arthur Jacobsen.]

lige servicemæssige underbygning til at kunne klare forholdene i samme omfang som Holbæk by, som har en masse af de store institutioner, som kan virke udadtil over amtet. Det er den argumentation, som jeg gerne vil bruge for, at vi har stillet ændringsforslag om, at Holbæk bliver amtsby i stedet for Sorø.

Ændringsforslaget med hensyn til Vordingborg i stedet for Nykøbing F. kan vi ikke tiltræde; dog er der enkelte medlemmer i vor gruppe, som vil stemme for dette ændringsforslag.

Når disse ændringsforslag er afgjort, kan vi fra det radikale venstre som helhed tiltræde lovforslaget.

Krog Hansen: Jeg kan kort meddele, at min gruppe er delt i dette spørgsmål. En del vil stemme for disse ændringsforslag, og andre vil stemme imod.

A. W. Larsen: Jeg vil gerne komme med et par bemærkninger med hensyn til det ændringsforslag, der er stillet under nr. 2. Det er det ændringsforslag, der tilsigter at flytte amtsbyen i det nye Præstø-Maribo amt — eller Storstrømsamtet, om man vil — fra den af indenrigsministeren foreslåede, nemlig Nykøbing på Falster, til Vordingborg.

Må jeg starte med at opfordre folketingets medlemmer til at stemme imod dette ændringsforslag. Og må jeg fortsætte med at komme med en kort motivering for min stilling i dette tilfælde. Det må være sådan, hvis man skal se det ud fra relative synspunkter, at Nykøbing på Falster må være det bedste sted for amtsadministrationen. Hertil kommer, at ændringsforslaget om Vordingborg er noget enestående under dette lovforslags behandling, idet det er det eneste sted, hvor man tilsigter at anbringe det nye amtscenter i en by, hvor der ikke i forvejen er amtscenter eller amtsadministration.

Når man ser på alternativerne Nykøbing F. og Vordingborg, så byder Nykøbing Falster, hvad angår beliggenhed og trafikfordele — og også hvad angår de faciliteter, det efter min formening er ønskeligt at have i forbindelse med amtsadministrationen — ikke på noget punkt på dårligere

betingelser; i visse tilfælde vil jeg endda mene, at Nykøbing Falster må ligge foran; det gælder — så vidt jeg kan se i alt fald — trafikmæssigt set. Og så mener jeg ikke, der kan være tvivl om, at i det amt, der her er tale om, må vi have amtsbyen placeret i Nykøbing.

Der er da også den indvending mod at placere amtsbyen i en by, hvor der ikke i forvejen er amtscenter, at her får man langt større og langt kostbarere opgaver med hensyn til opbygning af administrationen. Der er også problemet med at flytte personalet. Hvis man placerer amtscentret i Nykøbing, så skal man kun flytte personale fra ét sted til et andet. Placerer man det i en by, hvor der ikke i forvejen er amtscenter, ja, så skal man flytte fra to steder til et tredje, og det kan jeg nu ikke se er særlig rationelt.

Endelig er der for Lolland-Falster det lokale problem. Det er jo ingen hemmelighed, at vi på Lolland-Falster kæmper en hård kamp for tilværelsen, og det både befolkningsmæssigt og erhvervsmæssigt set. Det er jo noget, alle ved, og jeg skal ikke trætte med en lang opremsning af de vanskeligheder, vi har i landsdelen; de er også velkendte. Jeg skal blot pege på den store hjælp, det ville være at række Lolland-Falster en hånd, i dette tilfælde en hjælpende hånd, som vi har meget, meget hårdt brug for i landsdelen. Der er vel ikke nogen, der tvivler om, at hovedopgaven må være på alle tænkelige måder at tilgodese de svage områder her i landet, når der er mulighed for det, og denne mulighed er der netop i dette tilfælde. Det kan oven i købet gøres — så vidt jeg kan se — uden at det kræver ekstra finansielle bevillinger; tværtimod vil jeg mene, at der vil være forbundet en besparelse i dette tilfælde med at vælge Nykøbing Falster som amtsby fremfor den i ændringsforslaget foreslåede.

Derfor er jeg også så meget optimist, at jeg tror på, at et flertal her i folketinget vil gå ind for at give Lolland-Falster denne håndsrekning, vil gå ind for den amtsby, der allerede ved andenbehandlingen blev placeret, ved at stemme imod det ændringsforslag, der er stillet under nr. 2.

Ejner Nielsen: Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger til det ændringsforslag, der

[Ejner Nielson.]

er stillet af et mindretal om Holbæk som amtsby.

Indenrigsministeren gjorde i sine bemærkninger under lovforslagets anden behandling opmærksom på, at hvad angik placeringen af de nye amtsbyer, var det rimeligt, at man så på sagen i udvalget og dér prøvede, om man kunne finde en bedre løsning. Heri lå måske, at indenrigsministeren ikke selv var tilfreds med sit forslag om Sorø som amtsby i det nye vestsjællandske amt.

Ministerens begrundede også, hvorfor han havde foreslået Sorø som amtsby. Det blev begrundet med, at der er to store byer i det nye Vestsjællands amt, som begge er kandidater til rangen som amtsby, og det var Holbæk og Slagelse. Hertil kan jeg kun bemærke, at her har indenrigsministeren været uhyre fattig på begrundelser. Nu må man vel ikke sige, at indenrigsministeren kan have været udsat for pression fra enkelte prominente personer i sin folketingsgruppe, der også er medlemmer af regeringen, men man har jo lov til at tænke det.

Når man læser den redegørelse om amtskommuner, der er udsendt af kommunalreformkommissionens sekretariat og landsplanudvalgets sekretariat, fremgår det jo klart og tydeligt, at Holbæk amt vil blive den svage del af det nye Vestsjællands amt, som Maribo vil blive den svage del af det nye Storstrømsamt. Og dette forhold vil blive endnu mere ugunstigt for Holbæk amt, såfremt amtsadministrationen placeres i Sorø.

I redegørelsen om de nye amtskommuner er der ligeledes peget på, at den industrielle udvikling fremover vil komme til at foregå i Sorø amt. Endelig kan man også i redegørelsen læse, at skalaindkomsten for 1967-1968 er 450 kr. større pr. indbygger i Sorø amt, end den er i Holbæk amt. Tager man indkomstudviklingen i Sorø amt og i Holbæk amt fra 1950 til 1965, viser det sig, at den samlede indkomst i Sorø amt i 1950 var ca. 200 kr. større pr. indbygger end i Holbæk amt, men i 1965 var denne samlede indkomst pr. indbygger blevet 657 kr. større i Sorø amt end i Holbæk amt. Endvidere er skattetrykket også væsentligt større i Holbæk amt end i Sorø amt. Det viser klart og tydeligt, at det er Holbæk amt, der er den svage del af det nye Vestsjællands amt.

Jeg kan heller ikke undlade at pege på, at i redegørelsen om amtskommunerne er der på side 248 redegjort for, hvordan man har opdelt byerne i landsdelsbyer, centralbyer, oplandsbyer og mellemstore oplandsbyer, og det er gjort efter karakteren af de institutioner, man har i de enkelte byer. Her er det, ligesom indenrigsministeren har glemt, at Holbæk i allerhøjeste grad opfylder de krav, der stilles til centralbyer. Der skal forefindes centralsygehus — det har man i Holbæk. Der skal også forefindes centralbibliotek — det har man også i Holbæk. Her er gymnasium, her er handelsskole og tekniske skoler; man har endvidere landets største seminarium. Er det dog ikke noget uhyre væsentligt, at en by, der har alle disse institutioner, også skal huse den kommende amtsadministration?

Man har endvidere ca. 50 pct. flere ansatte ved administrationen i Holbæk end i Sorø. Det er også af væsentlig betydning, at man kan skabe beskæftigelse for disse ansattes ægtefæller; hvis amtsadministrationen bliver i Holbæk, så ligger det sådan, at her har man institutioner, hvor disse ægtefæller kan beskæftiges. Det har man ikke i Sorø. Man kan også befrygte, at der nu pr. 1. april 1970 vil være behov for personale i stor-kommunerne rundt omkring af de kategorier, der er ansat ved amtsadministrationen.

Indenrigsministeren har som sagt udtalt, at man kunne prøve at finde en bedre løsning på amtsbyernes placering. Her er med Holbæk som amtsby en bedre løsning end ministerens forslag med Sorø som amtsby i det nye vestsjællandske amt, og denne bedre løsning må vel også betyde, at indenrigsministeren vil stemme for mindretallets ændringsforslag om Holbæk som amtsby. Gør man det, så får man den bedste løsning. Stemmer man for ministerens forslag, så får man den næstbedste løsning.

Jeg henstiller derfor til folketingets medlemmer, at de stemmer imod indenrigsministerens forslag om Sorø som amtsby og stemmer for ændringsforslaget om Holbæk som amtsby, der er stillet af de 7 medlemmer af udvalget.

Førmanden: Der er stadig for megen uro i salen og specielt i sidegangen.

Egon Jensen: Jeg er i den heldige situation, at jeg i hvert fald ikke kan beskyldes for at have øvet pression på indenrigsministeren i nogen henseende. Indenrigsministerens forslag om, at amtsadministrationen placeres i Sorø, er for mig at se — og for mange — en salomonisk løsning. Vi undgår, at vi får strid mellem de 2 store byer i amtet. Det er rigtigt, at Slagelse i og for sig var kandidat, men efter at Sorø er bragt ind i billedet, har vi fundet, at det var en løsning, vi kunne acceptere.

Alle de ting, som man fremhæver for Holbæks vedkommende, kan man i og for sig også fremhæve for Sorøs vedkommende. Sorø har administrationen, har mulighed for at udvide den, har ingen personaleproblemer og har en meget kort afstand til mange af de byer i Vestsjælland, hvor man har en stærk udvikling. Lad mig bare nævne, at ved hovedvej A 1 er der i de 4 byer ca. 100.000 indbyggere.

Jeg skal ikke komme med flere argumenter, men bare anmode folketingets medlemmer om at følge indenrigsministerens forslag og at stemme imod det ændringsforslag, som er stillet om, at Holbæk skal være amtsby. Jeg tror, det på længere sigt er den rigtige løsning, og vi fra min egen by kan i hvert fald i høj grad tiltræde, at administrationen kommer til at ligge i Sorø.

Bernhard Baunsgaard: Jeg har atter overvejet spørgsmålet om, hvorvidt Sorø eller Holbæk bør være amtsby, og skal hermed anbefale, at det bliver Holbæk. Afgørende blev til slut for mig kommunalreformkommissionens sekretariats bemærkninger om, at Holbæk må være sagligt at foretrække for Sorø. Jeg håber derfor, at folketingets medlemmer i dag stemmer for Holbæk.

Nordqvist: Jeg vil gerne tilkendegive, at jeg ikke er enig med de radikale medlemmer af udvalget, ej heller med det ærede medlem hr. Bernhard Baunsgaard. Der er i debatten i dag intet anført, der på nogen vis antyder, at Holbæk sagligt set skulle

være en bedre amtsby end Sorø, tværtimod. Sorø vil også fremover have sin beliggenhed centralt i amtet, hvorimod Holbæk fortsat vil være om ikke en afkrog, så i hvert fald lidt til en side.

Jeg finder, ministerens forslag er velbegrundet, og det er sagligt, og jeg finder, det er naturligt, at jeg som medlem af regeringspartiet stemmer for dette forslag, som jeg finder er meget godt. Jeg vil derfor anbefale det høje ting at stemme imod ændringsforslaget om at gøre Holbæk til amtsby.

Chr. Rasmussen: Egentlig havde jeg ikke tænkt mig at blande mig i diskussionen om dette spørgsmål. Det forekommer mig, at når diskussionen går på den måde, den gør her, så kommer vi let ud for det, man kalder en vis lokalpatriotisme, som måske kan være vanskelig at forsvare i visse tilfælde.

Nu er det sådan, at valget står imellem to byer i det nye vestsjællandske amt, hvor man godt rent geografisk kan sige, at ingen af dem i virkeligheden ligger fuldt ud centralt. Kendsgerningen er, at der fra den sydligste del af det nye vestsjællandske amt og til Holbæk er imellem 60 og 70 km, og fra den nordvestlige del af Holbæk amt og til Sorø er der godt 70 km. Det bliver praktisk talt ens, hvilken vej man vender og drejer det.

Så er spørgsmålet kun: hvilken af byerne har de bedste faciliteter i øjeblikket? Der er ingen af os, som kender til forholdene, der tror på, at nogen af byerne har tilstrækkeligt til at klare en samlet administration. Vi må regne med, at der i hvert tilfælde går et vist åremål, før man er i stand til at opbygge det. Nu er forholdet det i øjeblikket, at vi ved, at Holbæk amt har det største administrationsapparat. Det kan diskuteres, hvor i det vestsjællandske amt udviklingen kommer til at gå stærkest; det er der vist ingen af os der helt er i stand til at vurdere. Man kan godt, som hr. Egon Jensen gjorde, nævne udviklingen omkring hovedvej 1, men man må endelig ikke

[Chr. Rasmussen.]

glemme den store udvikling, der er kommet, efter at man har udbygget de forskellige færgeoverfarter fra Kalundborg og fra Sjællands Odde osv. Der er sket en kæmpeudbygning i det område i Holbæk amt igennem de seneste år, ud over at der kommer de store 4-sporede motorveje derude omkring.

Nu vil man selvfølgelig — og med fuld ret — kunne sige, når jeg anbefaler at stemme for Holbæk, at det er også lokalpatriotisme, men i virkeligheden er forholdet det, at jeg kender administrationsforholdene begge steder og ved, de er betydeligt mere udbyggede i Holbæk amt. Men jeg ved også, at det, det i første omgang kommer til at dreje sig om, hvilken by man end lægger det i, bliver hvor stort skattemæssigt fradrag de forskellige funktionærer skal have for kørslen imellem de to byer, hvor de skal være beskæftiget. Det bliver realiteten.

Jeg anbefaler at stemme for Holbæk som amtsby.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 85 stemmer mod 60; 17 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes med 136 stemmer mod 5; 18 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Indenrigsministeren (Poul Sørensen): Jeg føler trang til at bringe udvalget en tak for det store arbejde, der er udført, og jeg vil gerne sætte en streg under, at arbejdet jo har haft adresse til alle egne her i landet. Man kan vist uden at overdrive sige, at mange lokale kræfter har været med i disse overvejelser og dermed i det arbejde, som udvalget har udført gennem et langt tidsrum. Jeg takker mange gange.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 131 stemmer; 22 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. (Lempelse m. v. af kommunal grundskyld af landbrugsejendomme).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 159) findes i tidenden sp. 3478, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 645).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til behandling under ét.

Sigsgaard: Ved første behandling af lovforslaget udtalte jeg, at vi kunne støtte det, såfremt der blev skabt sikkerhed for, at den værdistigning, den merværdi af jorden, der tales om, ikke fuldt og helt kunne inddrages af de pågældende ejere som spekulationsgevinst ved salg, men vi har endnu ikke noget overblik over, hvilke jordlovsforslag regeringen vil komme med, og har derfor ingen mulighed for at vurdere konsekvenserne af dette forslag og af hovedforslaget om bondegårdsreglens genindførelse. Vi kan derfor ikke medvirke til vedtagelsen af dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør